

GEOPOLITICA STOCURILOR

Securitatea alimentară sustenabilă sau suverană a europenilor Distribuția planetară și europeană a celor patru stocuri

Ilie Bădescu

Ce înseamnă securitate alimentară sustenabilă sau suverană?

Alimentația este una dintre dimensiunile securității individuale și colective. Dacă popoarele se pot hrăni, au acces la hrană, viața colectivă nu este amenințată. Dacă accesul la hrană devine problematic, atunci securitatea colectivă devine și ea problematică și națiunile vor resimți lucrul acesta ca pe o amenințare. Numim acest gen de amenințare insecuritate alimentară și deci nesiguranță a vieții zilnice. În atari situații, scade prețuirea genului național de viață, apare fenomenul de oboseală etnică, scade fertilitatea, speranța de viață coboară și ea, iar generațiile tinere migrează în proporții care trec peste pragul critic, adică induc un dezechilibru demografic persistent reflectat prin indicele negativ al sporului migratoriu: cei ce vin sunt cu mult mai puțini decât cei ce pleacă și al sporului natural (de vreme ce pleacă tinerii putem deduce că va scădea și puterea reproductivă a poporului). Propunem o noțiune complementară, cea de securitatea alimentară sustenabilă sau suverană, care, într-o primă încercuire, se referă la *gradul de acoperire a alimentației prin contribuția agrosistemelor naționale și deci printr-un control comunitar real (al comunităților locale și naționale) asupra celor patru stocuri naturale: pământul, animalele, regimul exploatațiilor (gospodăriile) și corpul demografic*. Mai exact spus, putem caracteriza securitatea alimentară sustenabilă sau suverană prin capacitatea unui popor de a deține și a-și exercita controlul asupra depozitelor naturale și acumulate de care dispune la un moment dat acel popor. Putem spune că un popor are o securitate alimentară sustenabilă în primul rând, dacă cele trei depozite naturale: pământul, apa și energiile se află sub controlul aceluși popor și, în al doilea rând, dacă agrosistemul național deține virtualități de acoperire a nevoilor de alimentație ale populației în conformitate cu un standard continental sau civilizațional agregat propriu ariei din care

face parte acea populație. Altminteri spus, orice arie civilizațională fixează parametrii de măsurare a contribuției agrosistemelor naționale la asigurarea alimentației unui popor. Această contribuție standard este dată de un *indice agregat* în care se reflectă *gradul de sustenabilitate datorat pământului* (suprafeței agricole utilizate), *stocului de animale* și *exploatațiilor* care funcționează cu o preformanță ce trece de pragul critic al potențialului economic standard la nivel continental (al ariei civilizaționale). Există, în această viziune patru surse ale securității alimentare sustenabile sau suverane a unui popor: pământul, stocul de animale, exploatațiile sau gospodăriile (stare, calitate, productivitate), corpul demografic (starea de îmbătrânire a acestuia). Acești parametri contribuie la redesenarea hărții unui continent, în genere a unui areal civilizațional. Le vom examina pe rând în Europa după ce vom evalua situația celor trei stocuri: pământul, energia, populația la scara planetei.

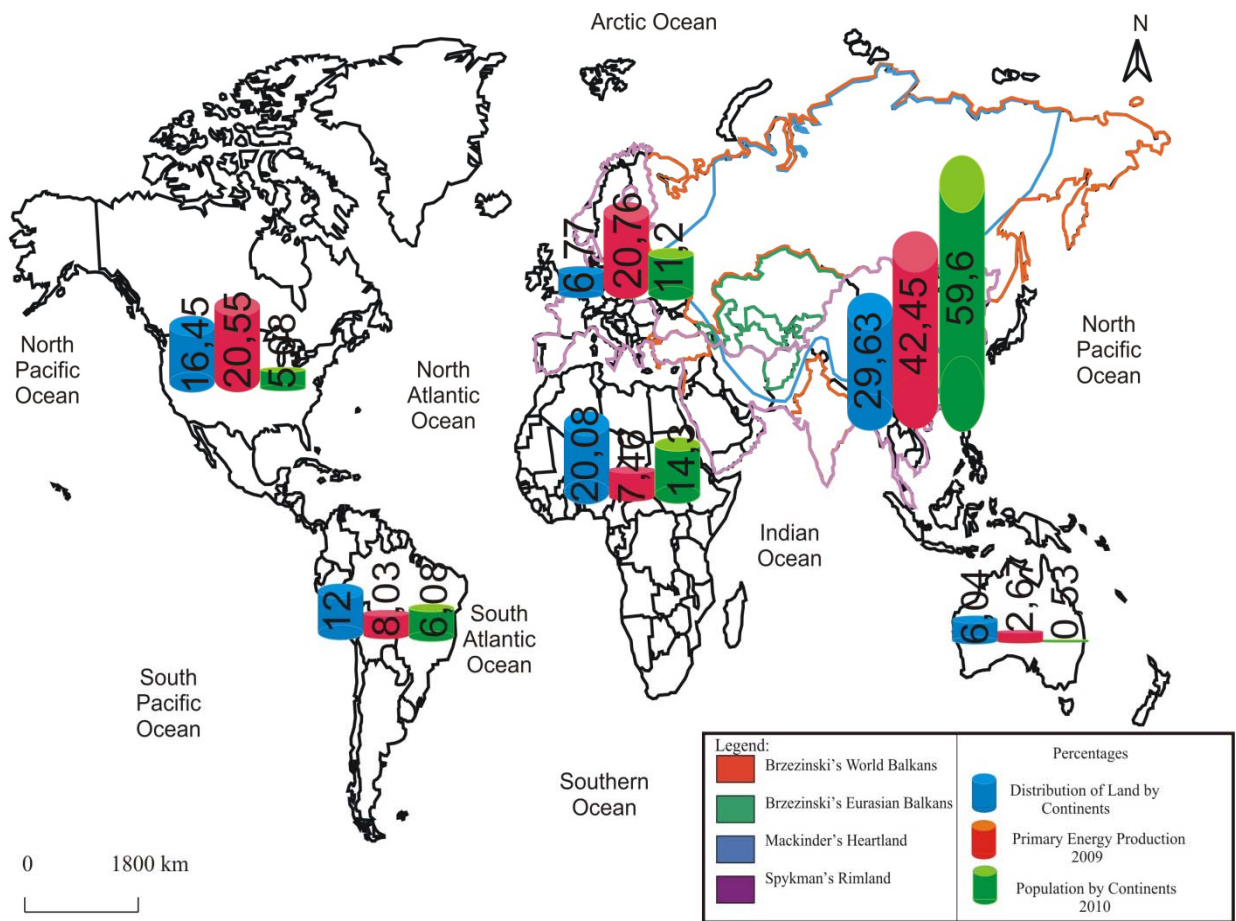
***Evaluare scalară a celor trei depozite naturale:
pământul, oamenii, resursele energetice***

Ca să înțelegem mai în adâncime lucrurile, ne vom referi aici, mai întâi, la semnificația pământului ca depozit natural și deci ca sursă a securității alimentare sustenabile sau suverane. Pământul este o bogăție absolută a popoarelor, așa cum este și apa. Cei vechi făceau inteligibilă motivația cuceritorilor (în genere, impulsul expansionar) prin sintagma *pământ și apă*. Ce căutau cuceritorii? Pământ și apă. Ciclul civilizațional al ultimilor 500 de ani a introdus și al treilea element în sintagma *motivării civilizaționale a populațiilor: stocurile de energie din depozitele naturale*. Putem discuta *echilibrul planetei prin modelul distribuției acestor trei bogății naturale* pentru a căror acumulare omul nu are nici o contribuție, ci numai Dumnezeu și natura, adică lucrarea proniatoare a lui Dumnezeu și munca naturii prin ciclurile ei de depozitare (hambarele naturii). Acestea sunt depozite natural-civilizaționale, adică sunt darurile naturale ale divinității pentru suportul și înflorirea civilizațiilor. Nu s-a inventat altfel de suport pentru expansiunea unei civilizații care să le popată înlocui pe acestea. Vom examina cele trei mari depozite natural-civilizaționale ale omenirii din perspectiva teoriei optimității, adică a proporțiilor optime. Cele trei mari depozite, populațional, energetic și pământesc (sau pământenesc) se distribuie după anumite proporții care cunosc modificări curioase în timp influențându-se între ele. Maltus, cum se știe, a cercetat doar raportul dintre hrană și populație. Cred că mult mai corect este să coborâm la straturile fondatoare ale oricărei proporții: pământul, populația și energia (inclusiv a apei și a soarelui etc.). Populația se distribuie sub forma celor *câteva etnofonduri planetare*: african, euramerican, eurasiatic și australian sau oceanic (ca să includem și celelalte insule ale Oceaniei, adică neozeelandezii etc.). Pământul se distribuie sub forma continentelor și a țărilor, iar energiile se distribuie sub forma stocurilor din depozitele naturale și a stocurilor din depozitele circulante. Să începem prin a examina chestiunea populației. Problema distribuției populaționale arată că zonele dezvoltate ale planetei traversează o epocă de oboseală

etno-demografică cu efecte catastrofale asupra etnofondului planetar. Europeanii scad pe planetă. Europa este continentul care înregistrează o creștere negativă, ceea ce ne îngăduie să vorbim despre un fenomen deja foarte semnificativ la scara dinamicii intercivizaționale a planetei, pe care l-am denumit *oboseală europeană*. Comparativ, populațiile afroasiatice cresc exploziv, ceea ce induce o modificare a dimensiunilor populaționale ale celor trei mari etnofonduri ale planetei: african, asiatic și european (sau euramerican). *Etnofondul african* va fi în 2025 de două ori mai mare decât *etnofondul euramerican*, iar în 2050 va fi de trei ori mai mare. Geofizic raportul dintre Europa și Africa este de 3 la 1, dar dacă scădem zona deșertică a Africii atunci raportul se reasează undeva pe aproape de 2 la 1. Populațional, raportul dintre etnofondul european și etnofondul african traversează o reasezare: etnofondul european descrește și cel african crește, astfel că raportul va crește în favoarea celui african, de la circa 1 la 1 la 3 la 1 în anii 2050. Indicele capacității de punere în circulație a stocurilor energetice în cele două continente este de 3 la 1 în favoarea Europei. Atracția populațională a unei zone continentale sau civilizaționale este direct proporțională cu capacitatea popoarelor din zona respectivă de a exploata (a valorifica) depozitele sau stocurile naturale interne și externe ale planetei. Vorbim, deci, despre un indice static al stocului energetic (depozite naturale ale unei zone) și despre un indice circulatoriu, adică despre gradul exploatării, al atragerii în cicluri circulatorii (circuitul resurselor de la sursa naturală la consumul civilizațional: producție primară de energie) a stocului respectiv. În modelul nostru, factorul de atracție populațională spre o zonă sau alta nu este indicele static al stocului energetic (resursele din depozitele naturale), ci indicele circulatoriu, adică gradul de utilizare a depozitelor naturale. Or, în Europa, indicele circulatoriu (circuitul energetic de la sursa naturală la consumul civilizațional: producția primară de energie) este de 20,76% în vreme ce în Africa același indice atinge doar 7,46%. Indicele circulatoriu al stocurilor energetice are aceeași valoare în America de Nord și Canada (20,55%), în vreme ce raportul dintre etnofondurile celor două continente, Africa și America este deja de 3 la 1, ceea ce înseamnă că putem estima o creștere spre 6 la 1 până în 2050. În privința pământului ca stoc natural, lucrurile sunt și mai semnificative, fiindcă pământul are o distribuție cu totul inegalitară pe cele 4 sau șase continente. *Plastic exprimându-ne putem spune că un african are 20,08% din pământul planetei sub picioare, un european are 6,76% din pământul planetei sub picioarele lui, un american are 16,45% pământ sub picioare, iar un eurasiatic are circa 30% din pământul planetei sub picioarele sale (un latino american are 12%, iar un australian, 6%)*. Aceștia sunt indicii care măsoară proporțiile intercontinentale, dar putem calcula și indici de evaluare a greutateii specifice ale stocurilor, adică raportul stocurilor cu populația având în vedere că populația este cea care suportă și susține regimurile de folosințe ale stocurilor și totodată este beneficiara potențială a utilizării stocurilor. Să redăm, mai întâi, cartografia triadică a planetei, în raport, deci, cu cele trei stocuri: pământul, populația și resursele energetice. Este vorba despre o prezentare comparativă și dimensională a variabilelor stocurilor: distribuția

uscatalui pe continente, producția primară de energie, distribuția populației globului tot pe continente. Această cartografiere ne ajută să înțelegem că planeta nu este uniformă din punctul de vedere al distribuirii stocurilor și, ca atare, modul de utilizare a stocurilor nu poate fi nici el uniform la scară globală. Geografia planetară a celor trei stocuri reprezintă suportul securității etnofondurilor pământului dar nu este și factorul decisiv al acestei securități. Acesta este motivul pentru care geografia foamei nu ține seama de geografia bogățiilor și deci de harta stocurilor naturale. Pentru a dispune de aceste stocuri, popoarele se mobilizează în conformitate cu doctrina suveranității alimentare, adică se mobilizează pentru a impune dreptul la hrană și la utilizarea stocurilor ca drept suveran. Să examinăm, în fine, harta distribuției stocurilor (a triadei stocurilor) la scara planetei, în raport cu cele cinci continente: Asia, Africa, Americile (cele două), Europa, Oceania (Australia și Noua Zeelandă împreună cu insulele din arealul respectiv).

Harta stocurilor primare: etnofondul planetar, pământul și resursele energetice

Harta stocurilor primare. Prezentarea comparativă și dimensională a variabilelor celor trei stocuri: distribuția uscatului pe continente, producția primară de energie, distribuția

populației globului pe continente (apud U.N. 1750-2100 Population Evolution by Continents-Geohive, 2011; World Geography-Enchanted Learning, 2010; International Energy Statistics – U.S. EIA, 2011). Reprezentarea grafică a celor trei stocuri a fost realizată de Cristina Elena Bichir, prin mijlocirea căreia am preluat noi înșine harta stocurilor.

Revenind la problematica securității durabile vom încerca să măsurăm greutatea specifică a celor trei depozite energetice – pământul, oamenii și resursele – pe continentele planetei.

Pământul ca potențial de sustenabilitate a securității alimentare și de propagare a vieții

Stocul natural al pământului este o sursă potențială pentru sustenabilitatea securității alimentare. Stocul de pământ este o fațetă a potențialului logistic al vieții la scara continentelor și a popoarelor. Pământul de sub picioarele celor ce compun marile grupări umane: continentale, naționale, regionale, locale etc., nu este egal distribuit pe planetă și factorul principal de care depinde variația stocului este populația. Această proprietate a pământului de a servi ca stoc natural și deci ca suport pentru propagarea vieții și deci pentru securitatea alimentară globală poate fi cercetată prin mijlocirea unor procedee de măsurare care ne permit să calculăm ceea ce denumim unități scalare de stoc. Acest calcul constă în raportarea *mărimii procentuale a uscatului continental (sau național, după caz) la mărimea procentuală a populației continentale (sau naționale)*. Vom denumi acele *unități care comensurează stocul pământului de sub picioarele comunităților ce compun populația etnofondului planetar unități scalare de stoc (ori de-a dreptul unități scalare sau de raport)*. Ponderele lor poate fi evaluată pe continente din total planetar sau pe țări din total continental. Pentru strategia de propagare a vieții, pământul de sub picioare este doar un stoc potențial și valoarea lui depinde de cel puțin trei factori la care nu ne vom referi aici: capitalul intangibil, capitalul economic, capitalul natural însuși. Calculând unitățile scalare de stoc putem să ne facem o idee asupra accesului *potențial al continentelor și al țărilor la acest factor de suport al vieții care este stocul de pământ (de uscat) al planetei*. Unitățile scalare de stoc măsoară doar o capacitate potențială a continentalilor la scara planetei sau a naționalilor la scara continentelor de a-și propaga viața și nicidecum puterea reală. Capacitatea reală sau manifestă depinde încă de alți doi factori și anume de capitalul economic (puterea tehnică) și de capitalul intangibil (ceea ce denumim prin cultură, spiritualitate, etos, calitatea instituțiilor, calitatea elitelor, competențe, densitate spirituală și logistică, religiozitate, capital social, adică ceea ce s-ar referi la capacitatea asociativă a membrilor unei populații date etc.). În studiul nostru ne referim, evident doar la unul dintre cei trei factori de măsurare a puterii reale a populațiilor de a-și propaga viața. Acesta reprezintă, împreună cu ceilalți doi factori, sistemul trinitar al securității vieții. Această triadă poate fi bine armonizată sau, din contră, poate fi dezagregată, afectată de discrepanțe, dizarmonii etc.

Tabel: Scara continentală a stocului de pământ (ponderea continentală a uscatului planetar)

	Uscatul (T)	Populația (P)	Scara stocului (T/P)	
	% (din totalul uscatului planetar)	% (din totalul populației planetare)	Număr de unități scalare de stoc pe continente din total planetar	% (din totalul unităților scalare)
Oceania	6,04	0,53	6	46
SUA și Canada	16,45	5,98	2,5	19
America latină	12,3	6,08	2	15
Africa	20,08	14,3	1,5	12
Asia	29,63	59,6	0,5	4
Europa	6,67	11,2	0,5	4
Total			13	100

Această scară are o mărime totală de 13 unități scalare de stoc la nivel planetar (în raport cu actuala distribuție continentală a populației căci ponderea uscatului variază la scara mileniilor geologice). Numărul de unități scalare de stoc la scara unui continent reprezintă cât (în termeni scalari) din suprafața uscatului planetar se află la dispoziția unui individ continental (ori dacă ponderea este calculată pe țări, atunci termenul de referință este individul etnic sau național). Putem spune că domeniul uscatului se distribuie pe o scară continentală sau națională care descrie ierarhia continentelor sau a țărilor pe o scară planetară a stocului de pământ. Aceasta este scara câtimii uscatului continental sau național la procentul continental sau național al populației planetare. Care este numărul de unități scalare de stoc de care pot să dispună, comparativ, un african, un euramerican, un eurasiatic etc.? Pământul de sub picioarele europeanului reprezintă un potențial geofizic-domenial (proporția uscatului în raport cu procentul continental al populației planetare) de circa 0,5 unități scalare de stoc din cele 13 unități de stoc la nivel planetar, a unui african reprezintă un potențial domenial de 1,5 unități scalare destoc, a unui american, de 3 unități scalare de stoc, a unui eurasiatic reprezintă un potențial domenial de 0,5 unități scalare de stoc, iar a unui oceanic reprezintă un potențial domenial de circa 6 unități scalare. Unitatea scalară de stoc este, deci, o unitate trilaterală de măsurare a capacității potențiale a unui „continental” (în acest caz) de a-și propaga viața. Indicele acesta poate fi calculat și în raport cu distribuția pe țări în cuprinsul unui contient și atunci putem determina potențialul unui individ național de a-i propaga viața la scara continentului. Este evident că mărimea scalară a continentalilor depinde de ambele mărimi: populația și întinderea uscatului.

Puterea energetică. Introducere în energetica scalară a Planetei

Dacă luăm în considerare stocurile circulatorii de energie putem gândi o unitate de măsură pentru aceleași proporții care s-ar putea denumi *unități energetice scalare*. Un european dispune de circa 2 unități energetice scalare, un american de patru unități scalare, un latinomerician, de circa 1 unitate scalară, un african de 0,5 unități energetice scalare, un eurasiatic de circa 1 unitate energetică scalară și un oceanic de circa 2 unități energetice scalare. Iată scara accesării scalare a potențialului energetic al planetei:

Tabel privind accesarea continentală a potențialului energetic

<i>Continente</i>	<i>Resurse energetice</i>	<i>Scara accesării potențialului energetic</i>	<i>Poziția continentelor pe scara accesării potențialului energetic</i>
<i>Americanii</i>	<i>20,55</i>	<i>4 unități scalare</i>	<i>39,4%</i>
<i>Europeenii:</i>	<i>20,76</i>	<i>2 unități scalare</i>	<i>19,4%</i>
<i>Oceanicii:</i>	<i>2,67</i>	<i>2 unități scalare</i>	<i>19,4%</i>
<i>Eurasiaticii:</i>	<i>42,45</i>	<i>1 unitate scalară</i>	<i>9,4%</i>
<i>Latinoamericani</i>	<i>8,03</i>	<i>1 unitate scalară</i>	<i>9,4%</i>
<i>Africanii:</i>	<i>7,46</i>	<i>0,5 unități scalare</i>	<i>3%</i>
<i>Total</i>		<i>10,5 unități scalare</i>	

Puterea demografică. Potențialul populațional

Întorcându-ne la populația planetei pe etnofonduri vom constata și aici variațiuni pe care le putem încadra în ceea ce aș denumi demometrie, adică știința care măsoară proporția etnofondurilor planetei. Demometria măsoară presiunea potențială a etnofondurilor pe o scară planetară (la scara planetei). Și această presiune este comensurată de proporția acestor etnofonduri în populația totală a pământului. Ce constatăm? Cea mai mare presiune o exercită etnofondul eurasiatic. Acesta atinge pragul de 59,6%. Pragul de presiune demografică a etnofondului eurasiatic la scara planetei este, așadar de 60 de unități dintr-o sută. Al etnofondului european este de 11 unități dintr-o sută, al etnofondului american nordic este de circa 6 unități dintr-o sută, al etnofondului african este de 14 unități dintr-o sută, a celui latino-american este de 6 unități dintr-o sută iar a etnofondului oceaniei este de circa 0,5 unități dintr-o sută.

Iată scara presiunii etnofondurilor la scară planetară:

1. *Eurasiaticii*
2. *Africanii*
3. *Europeanii*
4. *Americanii*
5. *Oceanicii*

Analiza scalară a lumii

Vom reda cele trei scale ale puterilor relative ale celor trei stocuri în raport cu organismul fragil al planetei într-un tabel sinoptic.

Puterea geofizică	Puterea energetică	Puterea demografică
<i>Oceanicii</i>	<i>Americanii</i>	<i>Eurasiaticii</i>
<i>Americanii</i>	<i>Europeanii</i>	<i>Africanii</i>
<i>Africanii</i>	<i>Oceanicii</i>	<i>Europeanii</i>
<i>Europeanii</i>	<i>Latino-americanii</i>	<i>Americanii</i>
<i>Eurasiaticii</i>	<i>Eurasiaticii</i>	<i>Oceanicii</i>
	<i>Africanii</i>	

Un asemenea tabel ne arată că cele trei puteri se distribuie inegalitar pe planetă astfel că diversele continente contribuie cu puteri inegale la potențialul pentru dezvoltare planetară și deci la garantarea unei securități alimentare sustenabile.